

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ทักษะคิดต่อวิชาชีพครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาและมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
 - 2.1 ความหมายและลักษณะของวิชาชีพครู
 - 2.2 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
 - 2.3 จรรยาบรรณของวิชาชีพครู
 - 2.4 ครูกับวิชาชีพครู
 - 2.5 ปัญหาเกี่ยวกับวิชาชีพครู
 - 2.6 แนวทางการแก้ปัญหาวิชาชีพครู
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ ดังนี้

Oppenheim (1966) ได้ให้คำจำกัดความของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ สภาวะของความพร้อม ความพอใจที่จะแสดงปฏิกิริยาในรูปแบบต่างๆ เมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเร้า

Allport (1967) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ สภาวะความพร้อมทางจิตซึ่งเกิดจากประสบการณ์และมีอิทธิพลโดยตรงต่อการตอบสนองของบุคคลที่มีต่อวัตถุและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

Doop (1996) ได้ให้คำจำกัดความว่า ทัศนคติ คือ การตอบสนองที่มีความหมายทางสังคมของบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากแรงขับภายในของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้ารูปแบบต่างๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลนั้นแสดงพฤติกรรมออกมาภายหลัง

Ajzen (1988) ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ คือ อารมณ์ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบที่ตอบสนองต่อวัตถุ บุคคล สถาบัน หรือเหตุการณ์

พนม ปันทุราภรณ์ (2544 : 6) ให้ความหมายของทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออาจหมายความถึง ความโน้มเอียงที่เกิดจากการเรียนรู้ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นไปในทิศทางที่สม่ำเสมอ

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2543 : 184) ได้ให้ความหมายของทัศนคติหรือเจตคติว่า เป็นกริหารวมๆ ของบุคคลที่เกิดจากความพร้อมหรือความโน้มเอียงของจิตใจซึ่งแสดงออกต่อสิ่งเร้าต่างๆ เช่น ต่อวัตถุสิ่งของ และสถานการณ์ต่างๆ ในสังคม โดยจะแสดงออกมาในทิศทางที่สนับสนุนซึ่งมี

ความรู้สึกเห็นดีเห็นชอบต่อสิ่งเร้านั้น หรือในทางต่อต้านซึ่งเป็นความรู้สึกที่ไม่เห็นดี ไม่เห็นชอบต่อสิ่งเร้า

ล้วน สายยศ (2543 : 54) ให้คำจำกัดความของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติหรือเจตคติถือเป็นการรับรู้ที่เชื่อ ศรัทธา ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด จนเกิดความพร้อมที่จะแสดงการกระทำออกมา ซึ่งอาจจะเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ อนึ่งทัศนคติหรือเจตคดียังเป็นตัวการที่จะทำให้เกิดพฤติกรรม นั่นคือเป็นลักษณะของความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน

สันติพจน์ กลัปดี (2546 : 59) ให้ความหมายของทัศนคติว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือการแสดงออกเพื่อตอบสนองให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีความรู้สึกอย่างไรต่อสภาพการณ์ต่างๆ เช่น รู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งต่างๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ทัศนคติเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล อาจจะถูกกำหนดมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลมีอยู่ ซึ่งอาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมก็ได้ แต่ถ้าทัศนคติของแต่ละบุคคลมีความคล้ายคลึงสอดคล้องกันจนเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันก็อาจจะกลายเป็นค่านิยมได้

แพรวพรรณ เปลี่ยนภู (2543 : 9) ให้นิยามของทัศนคติไว้ ดังนี้

1. ทัศนคติเป็นความรู้สึกของบุคคลต่อความนึกคิด ซึ่งความรู้สึกนี้ค่อนข้างจะแน่นอน มีทิศทางในการแสดงออกให้เห็นว่าเขายอมรับหรือไม่ยอมรับวัตถุหรือบุคคลนั้นๆ ซึ่งเป็นที่เปลี่ยนแปลงได้แต่ค่อนข้างยาก

2. ทัศนคติเป็นเรื่องที่ต้องเรียนรู้และมักแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกที่รุนแรงมากกว่าธรรมดา คือแสดงปฏิกิริยาให้เห็นถึงความรู้สึกนั้น

สุภาภรณ์ ขาวสวย (2546 : 6) กล่าวว่า ทัศนคติ คือ การประเมินหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับความชอบหรือไม่ชอบวัตถุ คน หรือเหตุการณ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่าง ทัศนคติจึงเป็นความรู้สึกด้านอารมณ์ (พอใจหรือไม่พอใจ) และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสภาพแวดล้อม ทัศนคติเป็นพลังอย่างหนึ่งที่ไม่อาจมองเห็น เช่นเดียวกับสัญชาตญาณหรือแรงจูงใจ แต่เป็นพลังที่สามารถผลักดันการกระทำบางอย่างที่สอดคล้องกับความรู้สึกของทัศนคติ อาจกล่าวได้ว่า ทัศนคติ คือ ท่าทีหรือแนวโน้มของบุคคลที่แสดงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเป็นบุคคล กลุ่มคน ความคิด หรือสิ่งของก็ได้ โดยมีความรู้สึกหรือความเชื่อเป็นพื้นฐาน บางคนก็มีทัศนคติด้านบวก (Positive affectivity) บางคนก็มีทัศนคติด้านลบ (Negative affectivity)

จากความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติข้างต้น สรุปว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม และแสดงออกต่อสิ่งต่างๆ เหล่านั้นทั้งทางด้านบวกหรือการมีทัศนคติที่ดี และทางด้านลบหรือการมีทัศนคติที่ไม่ดี ทัศนคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้

2. วิชาชีพครู

2.1 ความหมายและลักษณะของวิชาชีพครู

คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยอาชีพด้านการศึกษาและฝึกอบรม (National Board of Employment, Education and training. (1996 : 7) ของประเทศออสเตรเลีย ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าวิชาชีพ (Profession) ว่าวิชาชีพ หมายถึง อาชีพหรือภาระหน้าที่ที่ต้องทำเป็นประจำซึ่ง

เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์หรือการเรียนรู้ นอกจากนั้น มีผู้เสนอแนวคิดในการพิจารณาว่างานใดเป็นวิชาชีพหรือไม่ ไว้หลายแนวทาง แต่โดยทั่วไปแล้วคล้ายคลึงกัน เช่น กรีนวูด (Greenwood, 1975) ได้เสนอว่า วิชาชีพควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

- 1) มีทฤษฎีหรือความรู้อย่างเป็นระบบรองรับ
- 2) มีพลังอำนาจของวิชาชีพเอง
- 3) มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนในลักษณะเป็นคุณเป็นโทษได้
- 4) มีจริยธรรมของอาชีพโดยเฉพาะ
- 5) มีวัฒนธรรมหรือแบบแผนการปฏิบัติของวิชาชีพ

ในขณะที่สภาวิชาชีพแห่งออสเตรเลีย (National Board of Employment, Education and training. 1996 : 7 citing Australian Council of Professions Ltd.) ได้เสนอแนวทางในการพิจารณาว่างานใดเป็นวิชาชีพหรือไม่ ควรพิจารณาในลักษณะว่าวิชาชีพเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

- 1) วิชาชีพนั้นแสดงถึงลักษณะงานใดงานหนึ่งเท่านั้น
- 2) ต้องใช้ความรู้เฉพาะและเป็นไปเพื่อให้บริการสังคม
- 3) มีมาตรฐานด้านจริยธรรมและมีอำนาจในการบังคับใช้จริยธรรมนั้น
- 4) มีการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
- 5) มีสมาชิกของวิชาชีพหลากหลายแตกต่างกันหลายระดับ

นอกจากนั้น เอตซีโอนี (Etzioni, 1969 : 6) ได้เสนอแนวทางในการพิจารณาว่างานใดเป็นวิชาชีพหรือไม่ โดยพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

- 1) เป็นงานที่มีกิจกรรมการปฏิบัติเต็มเวลา
- 2) สมาชิกได้รับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย
- 3) มีองค์กรวิชาชีพระดับชาติให้การรับรอง
- 4) มีการทบทวนและจัดการกับโครงสร้างและระดับการปฏิบัติงานภายในของวิชาชีพอยู่อย่างสม่ำเสมอ
- 5) มีการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้ความคิดเห็นระหว่างสมาชิกเก่ากับสมาชิกใหม่ของวิชาชีพนั้น
- 6) มีการเกี่ยวข้องกับการเมืองเพื่อดำเนินการให้ได้รับการคุ้มครองทางกฎหมาย
- 7) มีการกำหนดมาตรฐานจริยธรรม

สำหรับนักการศึกษาไทย สมหวัง พิริยานุกูล และคณะ (2542 : 6) ได้อธิบายลักษณะของวิชาชีพว่า วิชาชีพควรประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

- 1) ต้องมีบริการต่อสังคมที่ไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาชีพอื่น เช่น บริการที่วิชาชีพทางการศึกษาจัดให้แก่สังคมด้วยการผลิตครูและนักการศึกษาออกไปทำหน้าที่เกี่ยวกับการสอนที่โรงเรียน
- 2) ต้องมีระยะเวลาที่ให้การศึกษแก่สมาชิกของอาชีพยาวนานพอสมควร อย่างน้อยปริญญาตรีขึ้นไป

- 3) สมาชิกของวิชาชีพจะต้องมีเสรีภาพในการประกอบวิชาชีพตามลักษณะงานของตน
- 4) มีจรรยาบรรณ
- 5) มีสมาคมวิชาชีพซึ่งเป็นศูนย์กลางสำหรับยกมาตรฐานและเผยแพร่วิชาการของวิชาชีพเป็นศูนย์กลางสำหรับความสัมพันธ์ของผู้ร่วมอาชีพเดียวกัน

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา (2546) ได้ให้ความหมายของวิชาชีพไว้ ดังนี้

วิชาชีพครู หมายถึง วิชาชีพทางการศึกษาที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ รวมถึงการรับผิดชอบสถานศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรีทั้งในรัฐและเอกชน และการบริหาร การศึกษานอกสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา การสนับสนุนการศึกษา ให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงาน การศึกษาต่างๆ

ครู หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรีทั้งในรัฐและเอกชน

2.2 มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพไว้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าหรือมีคุณวุฒิอื่นที่คุรุสภารับรองโดยมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพดังต่อไปนี้

(ก) มาตรฐานความรู้ประกอบด้วยความรู้ดังต่อไปนี้

- 1) ความเป็นครู
- 2) ปรัชญาการศึกษา
- 3) ภาษาและวัฒนธรรม
- 4) จิตวิทยาสำหรับครู
- 5) หลักสูตร
- 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
- 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา
- 9) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้
- 10) การประกันคุณภาพการศึกษา
- 11) คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ

(ข) มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีและผ่านเกณฑ์การประเมินปฏิบัติการสอนตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการคุรุสภากำหนดดังต่อไปนี้

- 1) การฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน
- 2) การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในสาขาวิชาเฉพาะ

2.3 จรรยาบรรณของวิชาชีพครู

จรรยาบรรณต่อตนเอง

1. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

2. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก ศรัทธา ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อวิชาชีพ และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ

จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ

3. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องรัก เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้า

4. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

5. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

6. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องไม่กระทำความผิดเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์และผู้รับบริการ

7. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ต้องให้บริการด้วยความจริงใจและเสมอภาค โดยไม่เรียกรับหรือยอมรับผลประโยชน์จากการใช้ตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ

จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ

8. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดมั่นในระบบคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

จรรยาบรรณต่อสังคม

9. ผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา พึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.4 ครูกับวิชาชีพครู

จากลักษณะของวิชาชีพดังกล่าว จะเห็นว่างานครูเป็นวิชาชีพอย่างแท้จริงและเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพครู ดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (ม.ป.ป. : 2) เห็นว่า งานครูนั้นสอดคล้องกับความหมายของคำว่า วิชาชีพ เพราะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับปัญญา ความรู้เฉพาะสิ่ง มีการเตรียมตัว เช่น มีการฝึกหัดครูและเตรียมการสอน มีความเจริญก้าวหน้าซึ่งต้องการการติดตามและการศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ เป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลาเต็มเวลา เป็นกิจกรรมที่ต้องได้มาตรฐานทางการศึกษา เป็นงานบริการนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชนและประเทศชาติ และเป็นกิจกรรมที่มีองค์กรหรือสถาบันรองรับ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2542 : 7) เห็นว่าวิชาชีพครูเป็นศาสตร์และเป็นวิชาชีพชั้นสูง เนื่องจากมีองค์ประกอบครบถ้วนตามองค์ประกอบของวิชาชีพดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

ก่อน สวัสดิพานิช (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2542 :7 อ้างถึง ก่อน สวัสดิพานิช) ที่เห็นว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพพระดับสูงแขนงหนึ่งในสังคม เพราะมีหน้าที่ในการให้บริการประชาชนด้านการเรียนการสอนและไม่ซ้ำซ้อนกับวิชาชีพอื่น ผู้ที่จะเข้าสู่วิชาชีพครูต้องได้รับการศึกษาในวิชาชีพนั้นเป็นระยะเวลาพอสมควรอย่างน้อยขั้นต่ำควรจบปริญญาตรี วิชาที่ครูเรียนเป็นวิชาชีพที่มีหลักการและทฤษฎีที่เชื่อถือได้ และเกิดจากการวิจัย วิชาชีพครูมีคำศัพท์เฉพาะที่ใช้เป็นปกติ และครูจะต้องมีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ มีสมาคมหรือสถาบันวิชาชีพเป็นองค์กรกลางเพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพครู

2.5 ปัญหาเกี่ยวกับวิชาชีพครู

มนตรี จุฬาวุฒนทล (2543 : 22) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง นโยบายการผลิตและพัฒนาครู มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางที่จะช่วยชี้แนะทิศทางของนโยบายเกี่ยวกับวิชาชีพครู โดยเฉพาะการผลิตและการพัฒนาครูให้เหมาะสมกับความต้องการในอนาคต ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาสำคัญๆ เกี่ยวกับวิชาชีพครูในประเทศต่างๆ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาการผลิตครู ปัญหาวิชาชีพครู และปัญหาการพัฒนาครู การวิเคราะห์เบื้องต้นชี้ให้เห็นว่าการแก้ปัญหาทุกอย่างพร้อมกันจะต้องใช้เวลาและทรัพยากรมาก หากต้องการปฏิรูปครูให้ได้ผลควรมุ่งแก้ไขปัญหาหลักก่อน อันได้แก่ การปรับปรุงวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับ เสริมด้วยการสร้างระบบการพัฒนาครู และการพัฒนาสถาบันผลิตครูให้สามารถพัฒนาคนเก่ง คนดีรุ่นใหม่ให้อยากที่จะเป็นครู

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของปัญหาแต่ละด้านแล้ว พบว่าปัญหาด้านการผลิตครูเป็นปัญหาสำคัญมาก หากสามารถแก้ปัญหการผลิตครูได้จะช่วยให้สามารถคัดสรรคนเก่ง คนดี ให้เข้าเรียนวิชาชีพครู และทำให้สามารถปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีของครูได้ไม่ยาก ผลการวิจัยของมนตรี จุฬาวุฒนทล (2543 : 5) มีดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับผู้เข้ามาสู่วิชาชีพครู มีปัญหาหลัก 4 ประการ ดังนี้
 - 1.1 ผู้เข้ามาเรียนวิชาชีพครูมีคุณภาพทางวิชาการต่ำ เป็นผู้ที่มีผลการเรียนไม่ดีที่โรงเรียน ในบางกรณีเป็นผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดในโรงเรียน สอบเข้าวิชาอื่นไม่ได้จึงมาเลือกวิชาครู
 - 1.2 ผู้เข้ามาเรียนวิชาชีพครูไม่ได้ตั้งใจเลือกอาชีพครูอย่างแท้จริง ผู้ที่เลือกเรียนวิชาชีพครูมักเลือกเพราะเหตุผลอื่นที่ไม่ใช่ความชอบ ได้แก่ วิชาครูสอบเข้าง่าย ไม่ต้องการคะแนนสูง เสียค่าใช้จ่ายน้อย ใช้เวลาศึกษาน้อยกว่าอาชีพอื่น มักจะไต่งานทันทีที่สำเร็จการศึกษา และหลักสูตรวิชาครูมักเป็นหลักสูตรที่ไม่เข้มข้นสามารถจบหลักสูตรได้ง่าย
 - 1.3 ผู้เข้ามาเรียนวิชาชีพครูมักมีบุคลิกที่ไม่เหมาะกับการเป็นครู เนื่องจากผู้เลือกเรียนวิชาชีพครูมักจะเป็นผู้ที่มีผลการเรียนในโรงเรียนไม่ดีนัก เนื่องจากหลักสูตรวิชาชีพครูไม่ยากจึงทำให้ผู้เข้าเรียนวิชาชีพครูไม่หลากหลาย ไม่ต้องการเป็นครูอย่างแท้จริง และไม่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
 - 1.4 จำนวนผู้สมัครเข้าเรียนวิชาชีพครูน้อยลง ในบางประเทศมีผู้สมัครเข้าเรียนวิชาครูในระดับวิทยาลัยครูลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง

2. ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตครู มีปัญหาหลัก 12 ประการ ดังนี้

2.1 หลักสูตรการฝึกหัดครูมีความบกพร่องหลายประการ ได้แก่ ขาดการสอนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหานักเรียนขาดเรียนและนักเรียนตกชั้น ขาดการประเมินหลักสูตร ไม่สอนให้ครูมีความสามารถในการวิจัยด้านการศึกษา การเรียนรู้ทักษะการสอนแนวใหม่และการพัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น ไม่เตรียมความพร้อมเพื่อให้ครูสามารถปฏิบัติหน้าที่ในชนบทหรือชุมชนยากจนได้ ภาคทฤษฎีไม่สัมพันธ์กับภาคปฏิบัติ วิธีสอนกับเนื้อหาไม่สัมพันธ์กัน

2.2 การเรียนวิชาชีพครูมักเน้นภาคทฤษฎีมากเกินไป ในกรณีที่มีการฝึกสอนครูผู้ควบคุมการฝึกสอนมักจะทำตัวไม่เป็นแบบอย่างที่ดีของนักศึกษาครู ครูพี่เลี้ยงมักใช้วิธีสอนแบบธรรมดาทำให้นักศึกษาครูไม่สนใจที่จะใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เพราะเกรงว่าจะเสียคะแนนจากการฝึกสอน นอกจากนี้ นักศึกษาที่สำเร็จวิชาชีพครูมักจะไม่ปฏิบัติในสิ่งที่เรียนรู้อะไรมา แต่จะทำการสอนอย่างที่เคยได้รับการสอนมาตั้งแต่เด็ก ๆ

2.3 การเพิ่มจำนวนการผลิตครูทำให้คุณภาพของครูลดต่ำลง เนื่องจากในช่วงที่เกิดปัญหาการขาดแคลนครู สถาบันการศึกษาได้เพิ่มจำนวนการผลิตครูเพื่อตอบสนองความต้องการครู ทำให้สถาบันการศึกษาปรับลดมาตรฐานลง เป็นเหตุให้คุณภาพของผู้สำเร็จวิชาชีพครูไม่ดีเท่าที่ควร

2.4 หลักสูตรการฝึกหัดครูในบางประเทศมีระยะเวลาสั้นเกินไปทำให้ขาดโอกาสที่จะเรียนรู้ทักษะต่างๆ ที่ต้องใช้ในวิชาชีพครู

2.5 ครูในชนบทมักจะขาดความพร้อมและต้องปฏิบัติงานในภาวะยากลำบากกว่าครูในเมือง

2.6 หลักสูตรการฝึกหัดครูมักจะใช้วิธีการสอนแบบธรรมดาที่มีอยู่เดิม ขาดการวางแผนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงวิธีสอนใหม่ๆ

2.7 อุดมการณ์ไม่สัมพันธ์กับความเป็นจริง สถาบันการผลิตครูมีอุดมการณ์หลายด้าน เช่น ความเป็นประชาธิปไตย การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีความคิดวิเคราะห์ การมีส่วนร่วม และความอดทน เป็นต้น แต่ในความเป็นจริงสถาบันผลิตครูไม่มีโครงสร้างและการจัดการที่จะผลิตครูดีตามอุดมการณ์ได้

2.8 ไม่สามารถผลิตครูให้ตรงกับสาขาที่ต้องการ ความต้องการใช้ครูกับสาขาที่ผลิตได้ไม่สอดคล้องกัน บางสาขาขาดครูแต่บางสาขาครูเกินความต้องการ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาครูต้องสอนในสาขาที่ตนไม่ได้เรียนรู้อะไรมา

2.9 คณาจารย์ในสถาบันผลิตครูขาดคุณภาพ คุณวุฒิไม่เพียงพอและยังขาดการพัฒนา นอกจากนี้คณาจารย์ในสถาบันผลิตครูไม่ค่อยมีการติดต่อสัมพันธ์กับโรงเรียน ทำให้ไม่ทราบความต้องการของโรงเรียนและลักษณะของนักเรียน ขาดทักษะการวิจัยและยังไม่ติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ

2.10 ขาดการเชื่อมโยงระหว่างสถาบันการผลิตครูและสถาบันวิชาชีพสาขาอื่นๆ ทำให้การทำงานซ้ำซ้อน ขาดความร่วมมือซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะสถาบันการผลิตครูมักต้องการความเป็นอิสระในการดำเนินงาน

2.11 สถาบันการผลิตครูไม่ติดต่อประสานงานกับสมาคมหรือสภาครู ทำให้ต่างฝ่ายต่างไม่ได้รับผลประโยชน์เท่าที่ควร ครูไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับสภาครูหรือสหภาพครูและสภาครูก็ไม่ติดตามความก้าวหน้าของสถาบันผลิตครู

2.12 งบประมาณสนับสนุนสถาบันผลิตครูไม่เพียงพอ แม้รัฐจะเห็นความสำคัญของครู แต่สถาบันการผลิตครูส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณน้อย

2.6 แนวทางแก้ปัญหาวิชาชีพครู

จากปัญหาวิชาชีพครูที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่ามีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมายหลายประการ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพครูนั้นจำเป็นต้องแก้อย่างเป็นระบบครบวงจร ดังที่ มนตรี จุฬาวัดนทล (2543 : 18) ได้สรุปในรายงานการวิจัยเรื่องนโยบายการผลิตและการพัฒนาครูว่า แนวทางแก้ปัญหเกี่ยวกับครูมีสองแนวทาง แนวทางแรกได้แก่การแก้ ไขทุกปัญหาพร้อมกัน และแนวทางที่สองได้แก่การแก้ไขเฉพาะปัญหาหลัก จากการวิเคราะห์เบื้องต้นชี้ให้เห็นว่า การจะแก้ไขปัญหาย่อยๆพร้อมกันจะต้องใช้เวลาและทรัพยากรมาก จึงควรมุ่งแก้ปัญหาหลักก่อน โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับครู โดยควรแก้ไขตามลำดับ ดังนี้

1. หาคณก่งคนดีเป็นครู
2. พัฒนาสถาบันผลิตครูให้เข้มแข็ง
3. ปรับวิชาชีพครูให้เป็นที่นิยม
4. สร้างระบบการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยดังกล่าวยังชี้ต่อไปว่า ถึงแม้ว่าจะได้มีการกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาคณาครุ โดยพิจารณาการแก้ปัญหาลึกที่ประการข้างต้นเป็นอันดับแรก จากการวิเคราะห์ในรายละเอียดพบว่าถ้าทำได้ครบทั้งสี่ข้อแล้ว คณาครุไทยน่าจะมีโอกาสก้าวหน้าขึ้น แต่ต้องใช้งบประมาณและบุคลากรเป็นจำนวนมาก จึงมีการวิเคราะห์ต่อไปว่าควรจะดำเนินการเรื่องใดก่อนในสี่เรื่องนี้ ความเห็นแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม โดยกลุ่มแรกเห็นว่าการหาคนก่งคนดีมาเป็นครูและการพัฒนาสถาบันผลิตครูให้เข้มแข็งควรดำเนินการก่อนเพราะทำให้ได้ครูใหม่ที่ดีและก่งเข้าสู่ระบบการศึกษา แต่กลุ่มที่สองเห็นว่าควรเริ่มที่การปรับวิชาชีพครูให้เป็นที่นิยมและสร้างระบบการพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพก่อน

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยดังกล่าว ได้สรุปข้อเสนอแนะด้านนโยบายและมาตรการในการผลิตและพัฒนาครูไทยในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

1. กำหนดนโยบายใหม่ว่ามุ่งสร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู เนื่องจากที่ผ่านมาวิชาชีพครูไม่เป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในประเทศและต่างประเทศ สังคมขาดความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู ครูไม่เชื่อมั่นในวิชาชีพของตนเอง คนรุ่นใหม่ไม่ใฝ่ฝันที่จะเข้าสู่อาชีพครู ดังนั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือจะต้องสร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพครู โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่ครูประจำสถาบันผลิตและพัฒนาครู พ่อแม่ผู้ปกครอง ชุมชนและองค์กรต่างๆ ในสังคมที่สนใจการปฏิรูปวิชาชีพครู

2. กำหนดกลยุทธ์หลักโดยใช้การประกันคุณภาพครูเป็นเครื่องมือ องค์กรประกอบของการประกันคุณภาพครูควรจะต้องประกอบด้วยสี่องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนาครู การประเมินคุณภาพครู การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู การตอบแทนและยกย่องครู

3. กำหนดมาตรการหลัก โดยเร่งรัดการปฏิรูปองค์ประกอบในระบบประกันคุณภาพครู ด้วยการกำหนดให้คณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ทุกแห่งต้องจัดหลักสูตรการพัฒนาครูบรรจุใหม่ ในระยะสองปีแรกของการเข้ารับหน้าที่ครู กำหนดให้โรงเรียนหรือสถาบันวิชาการสาขาอื่นของรัฐและเอกชนรวมทั้งคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์มีส่วนในการกำหนดหลักสูตรผลิตและพัฒนาครูและเร่งรัดการจัดให้มีระบบคุปองวิชาการเพื่อการพัฒนาครู

4. กำหนดมาตรการสร้างความยั่งยืนในการปฏิรูปวิชาชีพครู เช่น การพัฒนาสถาบันผลิตครู และการผลิตครูในแนวใหม่ การจัดตั้งกองทุน การจัดตั้งราชวิทยาลัยครุศาสตร์ การจัดการกับครูที่ไม่ผ่านการประเมินคุณภาพและการปรับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับข้อเสนอนโยบายการผลิตและพัฒนาครูของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2543 : 19) ที่ได้ศึกษาวินิจฉัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และจัดทำสาระสำคัญของนโยบายการผลิตและพัฒนาครูเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการกลั่นกรองความคิดเห็นจากประชาชนในกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค ได้ข้อสรุป 12 ประเด็น ดังนี้

1. ให้ยกฐานะคณะครุศาสตร์เดิมของมหาวิทยาลัยต่างๆ ให้เป็นบัณฑิตวิทยาลัยทางครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ (Graduate School of Education)
2. ให้หลักสูตรผลิตครูเป็นหลักสูตรปริญญาตรี 5 ปี หรือหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของครู
3. ให้มีมหาวิทยาลัยเฉพาะทางการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ผลิตครูของครู (Teacher Education) และทำการวิจัยศึกษาค้นคว้าในศาสตร์ทางครุศึกษาโดยเฉพาะ
4. ให้รับเร่งพัฒนาครูประจำการและผู้บริหารเพื่อปฏิรูปการศึกษาตามลำดับ โดยการจัดตั้งสถาบันพัฒนาครูและผู้บริหารทางการศึกษาขึ้น
5. ให้มีการจัดกลไกและดำเนินการในการจัดตั้งกองทุนการเงินเพื่อการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมเชิดชูเกียรติคุณครู
6. ให้มุ่งสร้างความเชื่อมั่นในวิชาชีพครูให้แก่สังคมในส่วนรวมด้วยการสร้างนวัตกรรมความเป็นเลิศให้เกิดขึ้นในวิชาชีพครู และยกระดับสถานภาพทางวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงของครูมืออาชีพ
7. ให้มีการประกันคุณภาพของสถาบันครุศึกษาไทยทั้งระบบ
8. ให้มีกลไกประสานเชื่อมโยงระหว่างสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพ สมาคมวิชาชีพครู และหน่วยงานใช้ครูในการกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูและแผนผลิตและการใช้ครู
9. ให้จัดตั้งราชวิทยาลัยครุศาสตร์ เพื่อเป็นองค์กรรวมครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานดีเด่น เสนอแนะนโยบายการส่งเสริมพัฒนาวิชาชีพครู รวมทั้งการผลิตและพัฒนาครู
10. สนับสนุนให้สภาคณบดีคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จัดทำแผนปฏิรูปสถาบันผลิตครูทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
11. มีองค์กรภายนอกจัดระดับคุณภาพของสถาบันครุศึกษาไทย เพื่อวางแผนพัฒนาให้เป็นสถาบันครุศึกษาเพื่อความเป็นเลิศอย่างแท้จริง
12. ให้เร่งรัดการจัดระบบการบริหารบุคคลและการกำหนดเงินเดือน ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์เกื้อกูลต่างๆ แก่ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ศริญญา นิลนิมิตร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเจตคติต่ออาชีพครูของนักศึกษาภาคปกติ สาขาการศึกษา (ครุศาสตร์) สถาบันราชภัฏนครปฐม จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และชั้นปี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ที่กำลังฝึกสอนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 316 คน ผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่ออาชีพครูของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบเจตคติต่ออาชีพครูจำแนกตามตัวแปรเพศ ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับชั้นปี พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกกลุ่มตัวแปร

อุบล วรรณพาด (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับเจตคติของผู้สอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 356 คน ซึ่งได้มาโดยการใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูผู้สอนโดยรวมมีเจตคติต่ออาชีพครูโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน อยู่ในระดับดี คือ ด้านคุณธรรม ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการสอน ด้านความรู้ ด้านบริการและสวัสดิการ และมีเจตคติต่ออาชีพครูในระดับปานกลางจำนวน 3 ด้าน คือ ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง ด้านมนุษยสัมพันธ์กับชุมชน และด้านเศรษฐกิจ 2) ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีเจตคติต่ออาชีพครูต่างกันโดยภาพรวม และเป็นรายด้าน 3 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ครูที่ไม่มีวุฒิทางครุมีเจตคติต่ออาชีพครู ด้านเศรษฐกิจ ด้านเกียรติยศและชื่อเสียง ด้านการบริการและสวัสดิการ ด้านมนุษยสัมพันธ์กับชุมชนและด้านการสอนดีกว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีชั้นเงินเดือนต่างกันมีเจตคติต่ออาชีพครูโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 6 ด้านไม่แตกต่างกัน

เจษฎา บุญมาโฮม (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพครูกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสาขาการศึกษา สถาบันราชภัฏนครปฐม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 474 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาสาขาการศึกษามีเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับสูง และความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ 2) นักศึกษาสาขาการศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงมีเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน 3) นักศึกษาสาขาการศึกษาชั้นปีที่ 1-4 มีเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน 4) นักศึกษาที่เรียนสาขาต่างกันมีเจตคติต่อการประกอบวิชาชีพครูและความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

ศุภวรรณ วงศ์สร้างทรัพย์ และคณะ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทัศนคติต่อวิชาชีพครูของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน ประชากร ที่ใช้ในการ ศึกษาวิจัยคือ นิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ชั้นปีที่ 1-5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2554 จำนวนทั้งสิ้น 723 คน ผลการ ศึกษาวิจัยพบว่า นิสิตคณะ ศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขต กำแพงแสน มีทัศนคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับดี โดยที่ทัศนคติต่อวิชาชีพครูของ

นินิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $p < .05$ ไปตามเพศ สาขาที่เข้าศึกษา ชั้นปี และคะแนนเฉลี่ยสะสมที่แตกต่างกันของนินิต

3.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ทากาโก มอริ (อารีย์ รังสิโยภุชฎ์, 2513 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Takako Mori, 1966) ได้วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นครู กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยมิชิแกน ที่เรียนวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 556 คน ผลการศึกษาพบว่า ค่านิยมต่ออาชีพครูโดยทั่วไปมีค่าสูงมาก เมื่อเปรียบเทียบระหว่างนินิตชายกับนินิตหญิงพบว่า นินิตหญิงมีทัศนคติในทางที่พอใจต่อค่านิยมของอาชีพครูมากกว่านินิตชาย และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านเศรษฐกิจและค่านิยมต่อสังคมมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นครูมาก

ออสมัน (นิยามา เลปาจารย์. 2535 : 22-23 ; อ้างอิงมาจาก Osman. 1995) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่เกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาฝึกสอนในระหว่างฝึกสอน พบว่าทัศนคติต่อการฝึกสอนอาจเปลี่ยนแปลงไปในระหว่างฝึกสอนได้ นอกจากนี้ ออสมัน กล่าวด้วยว่า การที่บุคคลจะประสบผลสำเร็จในกิจการใดกิจการหนึ่งมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน ได้แก่ เซว่ปัญหา ไหวพริบ แรงจูงใจ และทัศนคติ เป็นต้น ในบรรดาองค์ประกอบเหล่านี้ ทัศนคตินับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง โดยเฉพาะกับบุคคลที่ประกอบวิชาชีพครู เพราะการอบรมสั่งสอนของครูจะได้ผลหรือไม่ในส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับทัศนคติต่อวิชาชีพของผู้สอน ซึ่งทัศนคติของผู้สอนจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ดังนั้นบุคคลที่จะประกอบอาชีพครู และได้ชื่อว่าเป็นครูที่มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของการฝึกหัดครู จึงควรเป็นบุคคลที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งด้วย

จากการศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพครู ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

